

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
Abonamentele se fac
numai pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMAR
V. Mestugean, I. Dragoslav, Ana A. Codreanu, Alexandru Nora,
N. Ţine, C. Scurtu, N. N. Beldiceanu, Adr. Sulcină, Albert, etc.

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 și 8
— BANI 20 —

LA MULȚI ANI

SUBTEI

- Roman de Alphonse Karr -

- URMARE -

LXXXI

Magdalena către Stefan

Esti cel mai generos dintre bărbați, Stefan; Cerul îți datorește o recompensă...

Prietenia mea este a d-tale, Stefan, a d-tale toată viața, și cum ea nu este fondată de perfecțiunii închipuite...

Mai am să-ți fac o rugăciune. De astă dată nu mă adresez inimii d-tale, ci cinstei d-tale.

Nu pot să mă însotesc cu Edward, fiindcă o legătură între mine și d-ta trebuie să îmi dai totuși scrierile mele...

Această rugăciune are să te revolte, al să refuzi; ar aștepta până mâine ca să-mi răspunzi...

LXXXII

Răul de a avea dreptate

Nu, nu te urăsc, tu nu-mi ești prietenă: Inima ta iute și ușoară nu e făcutoră pentru a mea.

Iubirea, iubirea! a! o cunoști tu bine? Pentru tine este o plăcere, și pentru mine o viață.

Magdalena nu spunea tot lui Stefan; ea nu mai vedea pe Stefan așa cum îl văzuse odinioară: figura frumoasă a lui Edward, luxul de care era înconjurat și înfrumusețat...

Sărmanul Stefan cum se credea generos consumind în tot ce îi cerea Magdalena, nu își măcina sacrificiul său...

exaltarea sa; erau încă interese comune cu Magdalena; viața lor era încă lăntuită...

Toate acestea nu erau nici generozitate, nici mărinimie de suflet, era un mijloc și un pretext de a o mai vedea încă odată...

Sunt dureri morale ca și suferinți fizice; într-o durere mare de masele, gasești o plăcere să îți taie cu dinții gingia bolnavă...

Magdalena zise ei, este calea mea de nuntă.

Ea vroia să plece.

Așteaptă, stai un moment, zise Stefan; încă odată nu poți să-mi dai câteva clipe de o femeie mormonă pentru mine?

Magdalena luă mâna noastră pe acest pom; eram întârziat în ziua când am plecat ca să câștig pentru d-ta o mediotritate dinstată...

Uite, Magdalena, mai privește încă și acest spinosor. Ți-aduci aminte că într-o zi ți-am făcut din aceste flori, o cunună de mireasă?

Acei nimic nu e schimbat Magdalena, nimic decât inima d-tale.

Și eu toate acestea, aceea ce îți dădeseam Magdalena, era fericirea.

Magdalena vroia să plece, dar cu o privire o rugă să mai stea încă.

Stefan văzând-o că vrea să plece, simțise în suflet o săngiere; în ea nu mai era nimic pentru el: odată piccătă, devenea unii pentru altul străin;

Să luăm seama, Magdalena, să luăm seama că amăcam fericirea, singura fericire adevărată.

Bărbații și femeile vorbeau încet. Ce pereche frumoasă și potrivită.

Rochia e de mătase albă, și vălul e de dantela cea mai fină.

Da, și cu toate acestea, mai se găsește și conveniențele.

Tânărul mic și bogat. Da, dar mireasa este frumoasă și bună.

Este foarte bine pus, uite diamantul care îi ține cravata prețu este vreo sută de florini.

Se zice că e destăpt. Este un băiat de mare merit.

Müller a avut noroc să găsească un asemenea ginere.

Este o cununie frumoasă, și biserica câștigă bineșor.

A dat o mulțime de bani la săraci.

Esti pofit la bal? A! uite, îi pune inelul în deget.

departe de a o încredința; din potrivă o făcuse să își piardă și încredințarea începutului.

Căci aceleași cuvinte care exaltă pe femeia care ne iubeste și îi fură inima în cer pe aripi de foc, nu sunt decât ridicole când ea nu ne mai iubeste.

O! nu mă părăsi, zise ei, tu mai înșelat; m'am înșelat și eu singur; această sfortare, de care mă simțeam în stare, este mai presus de puterile mele.

Magdalena, ce vrei? Nimic nu este mai presus de puterile mele.

Magdalena zise ei, este calea mea de nuntă.

Magdalena zise ei, este calea mea de nuntă.

Magdalena zise ei, este calea mea de nuntă.

Magdalena zise ei, este calea mea de nuntă.

Magdalena zise ei, este calea mea de nuntă.

LXXXIII

Printre ferestrele zugrăvite, soarele pătrunde în biserică.

Boala ei de țigă, își întore privirile în apă rece. Se aude șoptit de câi, o tălmășie se apleacă, cele două uși se deschid.

Edward își ține mireasa de mână. In urma lor înaintea Suzana și bărbatul său, d. Müller, d. Müller, Suzanei, Schmidt și altele.

Magdalena este foarte frumoasă, îmbrăcată în alb cu coroana de flămâzi prin părul ei negru; ochii sunt plocați, gura ei este ușor, și pe lespelele bisericești nici nu o auzi mergând.

Atândași înghetăiează pe pernele de catifea cărămizii, pe la margine cu ciucur de aur.

Sfârșul cununii începe. Gnaul preoților se urcă la cel cu mormon de tămie cari parfumează biserica.

Bărbații și femeile vorbeau încet. Ce pereche frumoasă și potrivită.

Rochia e de mătase albă, și vălul e de dantela cea mai fină.

Ce mână și ce picior frumoșare.

Se zice că este o căsătorie de dragoste.

Da, și cu toate acestea, mai se găsește și conveniențele.

Tânărul mic și bogat. Da, dar mireasa este frumoasă și bună.

Este foarte bine pus, uite diamantul care îi ține cravata prețu este vreo sută de florini.

Se zice că e destăpt. Este un băiat de mare merit.

Müller a avut noroc să găsească un asemenea ginere.

Este o cununie frumoasă, și biserica câștigă bineșor.

A dat o mulțime de bani la săraci.

In acest moment preotul binecuvintează cununia, toată lumea îngemănă.

Stefan, foarte palid cade și el în genunchi. El era acolo înaintea lor, ascuns după un stâlp.

Și pe când toți se roagă pentru ei, el, cu mâinile pe inimă, zice încet:

O Doamne! fă ca Magdalena să fie fericită! Din ziua aceasta, am renunțat la fericire, toată viața mea;

Toți se ridică; Magdalena și Edward schimbă împreună o privire și apoi ies din biserică în ordinea în care au intrat;

Stefan nu îi a pierdut din vedere; alcargă și înaintea lor este casă și se incuie în odăi.

Acolo, se aruncă cu fața la pământ și plânge amarnic.

Ea este a lui! Am lăsat-o lui!

„Ce ai fi făcut cu ea, dacă nu mă iubeste.”

„Este a lui, blestem!”

„Și ești ce ai să devii? Unde mă duci viața?”

„Totul s'a stărșit acum. Blestem mie și vieții mele!

moarte speranțelor mele frumoase, și poeziei bogate a sufletului meu!

„Inimă tenue! Trebuia să mă ucid la piciorul ei, să îi otrăvesc fericirea, să mă bine să îi fi ucis pe amândoi în biserică, să roșesc lespelele cu sângele lui. Nu am făcut-o și sunt un hoț!”

„Capul, mintea, inima, tot este bolnav și sângerează, sângerează în sufletul meu.”

„Ce să fac acum? Care este scopul meu, speranța, viitorul și viața mea?”

„Nimic, nimic; nu mai am nimic; nici putere.”

Deasupra lui, în acel moment, Stefan auzi mișcându-se scamele; se ridică de la masă, muzica începe; trec toți în saloan, se dansează; el urmărește mișcarea dănturilor lor, le aude pașii.

El plânge. Mai târziu, dantul este în toi; se aude lungă veselie și răsede.

Apoi muzica încetează. Vorbește, se deschid și se închid ușile; trasurile pornesc; pleacă, în curând îi va lăsa singur, O!

Stefan se repede ca un tigru. Ascultă; încă o trăsură, cea din urmă, căci se închid toate ușile.

— Sunt singuri acum! O trăsătură îi cuprinde tot corpul nenorocitului.

— Acum va fi a lui, în brațele lui, carnea ei lângă carnea lui, gura sa pe gura lui; a lui! goală în pat!

Se dă jos din pat, abia ținându-și respirația; își lipește urechea de perete. El aude; nu s'au culcat încă.

— O! nu, aceasta nu se poate; ce-ai să poți îngădui; nu s'au culcat încă, dar are încă timp trăsnetul să în trăsnească pe ei sau pe mine.

Stefan simte că îi vine rău; a auzit un sărut; dar Magdalena fuge din brațele lui Edward, căci umbli, îi recunoaște pasul ei ușor, și un pas mai greu.

— A! dacă nu ar vroi! Ea nu vrea; ea nu îndrăznește, își amintește că este a mea; și e îngrozitor să fii în brațele lui Edward; i se împotrivesc.

Stefan cade în genunchi.

— Mulțumesc-ți Doamne! ea nu vrea!

Edward se roagă, plânge.

„Încă o sărutare, nu o mai aud fugind.”

„O Doamne! Doamne!”

A se citi urmarea în „Universul Literar” ce va apare Duminică viitoare.

Ecoirile săptămânei

S'a încheiat și anul 1913.

A fost pentru Europa întreagă și în special, pentru peninsula Balcanică, un an de frământări și de evenimente sângeroase.

Bulgaria, Grecia, Serbia și Muntenegru și-au mărit teritoriul în dauna Turciei, care a fost zdrobită și redusă, în Europa, la o sferă de teren cuprins între Marea Neagră și Adriatică.

Gravnicile războaie din Balcani și si dăunul, probabil și acum, fără intervenția României, care la momentului oportunității, n'a îndrăznit să-și ridice brațul armat până în inima Bulgariei, impunând pacea de la București.

Ca răsplătă a acestei intervenții, arde, pe lângă că a adus pacea, a atlat Bulgaria de la o peire sigură. România a dobândit cadaveralul fertilitatei — Ecrene, întărindu-și ostid frontiera sudică.

Prin urmare, anul ce se încheie și adus României nu numai cinste și admirația lumii întregi ci și mărire.

E adevărat că acțiunea României, și pricinul multe victime. Numefos și soldați și-au găsit moartea pe câmpurile Bulgariei răpuși mai ales de ioceri. Acești soldați sunt martirii unei cauze sfinte. Ei nu căzuseră pentru țara lor care va pronunța, puur, cu renevație, numele lor. Se toate oare acte eroice fără jefite?

Se duce deci anul 1913, an norocos pentru țara noastră, imprimând o pagină glorioasă în istoria camului.

Să urăm ca și anul ce vine ca și să-i vor urma, să fie an de scriere și prosperitate pentru țara românească.

Înaintea guvernanților noștri stă teschis un câmp imens de activitate. Nu e permis ca un popor să se culce pe laurii câștigați. În țara aceasta sunt multe de făcut, multe rele de îndreptat. În primul rând vine chestia țărănească. Partidul liberal, care vine la cârmă azi-măine, și-a și înlocuit programul de activitate în sensul ameliorării stărei economice a țărânilor noastre. E o operă mare, și reformă capitală pe care partidul liberal se pregătește să o desăvârșească. Să sperăm că și cele lalte părți de il vor secunda, cu desintere-sare și patriotism, pentru ca reformele proiectate să se realizeze fără avari sguđuiri sociale.

Totul depinde de răvna și iubirea le neam a celor din fruntea țării. Cu concursul tuturor adevăraților patrioți, problema țării se va rezolva ușor cu tot aspectul complicați sub care se prezintă. Și această chestiune odată rezolvată, România va deveni una din țările cele mai ferice din lume, mamă adevărată pentru toți fiii săi, iar nu numai pentru o mică parte din ei.

Încheind aceste rânduri, dorim din tot sufletul ca aspirațiile neamului românesc să intre în calea cea bună în anul în care pășim, iar cititorilor noștri le urăm îndeplinirea tuturor celor dorite, fericire și sântate.

Mestugean.

ooo

Epigrame

Unui mare poet

Esti fiul operilor tale
O, bard visător,
Dar—constatat—nu n'otdeauna
Părintele lor...

Unui cămătar

Fu ai doar în aparență
Figura mulțumirii,
Căci n'ai putut încă să ieși
Cămășă fericitului...

Sofronie Ivanovici.

Crăciunul în Romania

Alaiul Regilor Magi

În frunte merge Îngerul urmat de Regeii Magi, la spatele cărora se ridică înfiorător Diavolul în formă de șap.

O NOAPTE DE ANU NOU

de I. DRĂGOSLAV

Noi uita câte zile oi trăi, cum am făcut odată un sfânt Vasile.

Crescusem mai răsărit. Până atunci, umblasem și eu cu plugul ca mai toți copiii, urând de unul singur :

„Plugul nostru cu doisprezece boi
La urechi cu clopotel;
Hura, trageți măi flăcăi!
Hăi! hăi!

La anu' și la mulți ani!

Acum, ce mă sfătui eu cu Nieu Lămășanului, prietenul meu din vecini, cu băieții lui Vasiliu din fundul grădinei, și cu tatu lui Nieu, moș Grigore Lămășanu, să facem un plug, să nu fie altul pe lume, cu balon de hârtie de toate fețele, cu bicl cu tobă, iar în loc de fluiere să luăm o harmonică, ca una ce sună mai a muzică. Și, ha!, pe muncă: eu mă apucai de balon, Ionică și Alexandru băieții lui Vasiliu din fundul grădinei, de întins o piele de berbec dubită pe o veșcă de ciur, iar moș Grigore să-și îngrijească și să își coase o geantă de piele pentru pus banii.

Pe la amiază, în ziua de ajunul Anului Nou, eram cu toate gata. Eu făcusem un balon mare din pereții a două site, toba era gata și dată cu sacaz, și cu tinichele să sune mai șgometos.

Nieu, barim, ca unul ce era cântăreț din harmonică, își avea și el muzica gata cu o curca să o poată pune după gât, iar biclul făcut din un odgon, și avea un știchiu, când piesnea odată, dădea ca din pușcă.

Cât de uratură, lasă că o știeam din alți ani, dar, acum, încă de o săptămână de când tot o resteam și era mare; toată povestea lui Troian și a jupănescă gazda și câte altele. De câștig nici nu ne îndoiam; că la noi gospodarii primesc să-și urî și cu luminele stânse, iar moș Grigore — care mai astă vară — D-zeu! să-și ierte — ne-a lăsat doar amintirea, — era pe atunci apod la Tribunal de vre-o treizeci de ani, și era cunoscut de toată lumea și îl iubeau și toți boerii târgului și toți negustorii și toți gospodarii. Și, ha!, odată cu însorarea și noi: eu cu clopotul și uratul, și cu o traistă după gât pentru colaci, Grigore Lămășanu cu balonul luminat pe dinlăuntru și care dădea să se vadă tot felul de draci și chipuri, pe care eu avusesem grijă să-și tai din hârtie și să-și lipească pe dinlăuntru pe fețele balonului, și tot moș Grigore ducea și geanta. Alexandru pocnea din bicl, iar Ionică frate-său bătea toba.

Întâi, urarăm la moș Grigore acasă, unde mătușa Ilieca, gospodina lui, ne făcu safteaua cu un franc. Afară, era omăt: încă de dinain-

tea Crăciunului ninsese bine și troianul mare. Cerul era înstelat și era ger, și puțină păclă, ceea ce făcea ca balonul nostru cu fețele roșii și galbene și albastre, să pară o minunăție, ceva de poveste. Iar când Nieu, zicea „jidănuța”, cântecul drag lui moș Grigore, și însoțit de urătura mea, de tăngălitul clopotului, de sunetul jucător și cadențat al tobei, și de pocnetu de pușcă al biclului, îți dădea o întipărire de o vestire mare, de pe alte lumî și, care a sosit și la noi, să ne spuie povestea a cine ști ce întâmplări mari în lume sau sosirea ori nunta unui împărat.

De la moș Grigore am dat-o pe la toți vecinii noștri. Era o minunăție copilii să răzgiau pe la ferestre, băteau din palme, dar din toate când eu ziceam:

„Mănați măi!
ori: „Hura, trageți măi flăcăi!“
se desprindea glasul greoi al lui moș Grigore:

„Huraa!
pe când biclul făcea: „trosc! trosc! pleose! pleose!“

În vreme ce și alte tobe, fluere, clopote și bice, răsunau în urma noastră.

De acolo, coborâram în târg, pe la boerii cei mari, pe care moș Grigore cu o săptămână avusesse grija să-și vestească că el are să vie cu plugu.

Lumea avută, pe la noi primește de cu vreme, un rând două de urători și de acolo închid poarta și petrec cum le vine la scooteală. Noi, îi apucarăm înaintea de a-și strica poarta de urătură.

Iar din toată urătura cea, nu-mi amintesc bine decât atâtea:

„Și-apoi de urat am mai ura,
Dar ne temem c'om însera.
Că iată vine o poaie mare
Și n'avem gluge la mantale.
Vin una și mai mică,
Și n'avem câte-o opincă.

„Și-apoi de urat tot am ura,
Dar nu suntem de ici, depe colea,
Ci suntem dela Cucu-Muca,
Unde se face mămăliga cât nuca,
Și o păzesc doisprece cu măciuca.
Ia mai îndemnați măi!
— Hăi! hăi!
La anu și la mulți ani!...“

La care moșu Grigore își adăoga: să-l cunoască cei din casă „hura” și un „să trăiți! să trăiască Cuconu Alecu, ori Vasile — cum îl chema pe boier. La care strigăt venea chiar stăpânul și întreba:

„Tu ești Grigore?”
— Eū, sărut mâna. La mulți ani!
Și moș Grigore primea lanii, care nu ierau mai jos de o „pisică”.
Apoi, nu știu câte case am umblat și ne-am trezit aproape și cu sutarul.

În urma noastră apoi, se încheidău porțile grele, pentru a se lăsa loc altor urători, doar să oțeze.

Apoi, de acolo, am dat-o ep la negustorii, pe la cărciumari, unde, dă Doamne bine, ce voiam aceea ne da: vin, mâncare. Într'un târziu am coborât la mahalale, prin păraul Buciumenilor și Lutării. Aice, oamenii nu dau parole multe, dar primesc pe toată lumea: să scoală din somn, și așa prin întuneric vezi o mână că-ți întinde ceva, ori un gologan ori un colac. Apoi mahalagiile știu să petreacă Sf. Vasile, bătrânește și încep cu petrecerea de cu seară și o sfârșesc a doua seară, și chiar a doua zi de Sf. Vasile. Și, dă Doamne bine, alergau oamenii și pe drum să ne cheme, și ne primea și ne ciusteaa; iar la glasul dulce al armonicele, se învingeau hore și jocuri prin case, în vreme ce geanta lui moș Grigore gemea de gologani.

Și ce vin era pe vremurile celea, că beai și nu te amțeai; că o neapte întregă am petrecut pe la gospodarii și nici că ne-am cherchelit. Apoi, domnișoarele, nu mai puteau, să stăm și să stăm și ne ciusteau cu dulceață, cu cafea, și ne ura să fim sănătoși și să venim și la anu. Cam așa pe la zece ceasuri, în ziua de Sf. Vasile, mântuirăm cu plugu. Când fericii și cu amintire neuitată ne întoarșeram acasă și împărțirăm câștigul.

De atunci, n'am mai umblat cu uratu, cu balon și harmonică, decât la câțiva ani, când m'am întors acasă de prin lume. Dar, ce schimbare: au perit biclul la plug, urăturile lungi și frumoase și buhăul, care gemea morocănos pe la ferestre. Astăzi cu venirea lui Sf. Vasile, tot șgomotul de odinioară, pare o glumă: îți vine să crezi, că nu mai vine Anul Nou, ci așa o plăzmuire. Vezi niște copii, niște camen! neveiesi, niște lăutari rebegiți, o armonică officoasă, niște glasuri flămânde și atâtea tot.

Totuși dacă la noi la târg a slăbit obiceiul, la țară însă, în sate, mai cu seamă în Rădășeni, încă până la amiaza zilei de Anul Nou, tot auzi acea zguduire a văzdubului al urătorilor, ca în vremea când umblam și eu cu plugul. Și cu asta, parcă mă simt fericit, încă plin de sufletul trecutului, că dacă la oraș vezi aceea „prefacere” de peire, singură țara își mai aminteste că suntem strărepoții Romei.

CĂTĂLINA

Sub dașinul din grădina
Cine-ășteaptă pe iubitul,
Tresărind la tot șosnitul
Frunzelor, cine suspină?

Este biata Cătălina.

„Trebuia de mult să vină
„Poate nu mă mai iubește...
„Un glas tainic îmi șoptește
„Că-ți uitată și străină
„De-acum biata Cătălina“.

Astfel, când noaptea-i senină,
Când pe cer scânteie luna,
Căutând prin flori, nebună,
Acî rade, — aci suspină,
Plânge, biata Cătălina.

Ana Al. Codreanu

ooo

Carmen Sylva

NOTE BIOGRAFICE

de V. Mestuzean

— Urmare —

Prințul acceptă propunerea vărului său, iar după câteva zile își continuă călătoria spre Franța.

La Paris, Domnitorul primește de la Kronprinț o telegramă, datată din Viena, prin care e anunțat că întâlnirea cu principesa de Wied se va face la Colonia la 12 August, unde se vor afla membri familiei princiare de Wied, spre a asista la concertul dat cu concursul d-nei Schumann.

Prințul acceptă această orânduială și răspunde Kronprințului că va fi la Colonia în ziua hotărâtă spre a vedea pe viitoare-i logodnică.

După cum se știe, la Paris, Domnitorul României a fost foarte sărbătorit de oficialitatea franceză și de colonia română din localitate.

Prințesa Elisabeta la 18 ani

Isa dejunul oferit Domnitorului de către împăratul Napoleon III, la Saint Cloud, prințul face cunoscut împăratului proiectul său de căsătorie cu principesa Elisabeta de Wied. Împăratul nu numai că i dă întreaga-i adesiune, dar îl îndeamnă la rândul său la acest pas, spunându-i: „Prințesele germane sunt atât de bine crescute!”

Prințul Carol a ajuns la Colonia în dimineața zilei de 30 Sept. (s. v.) și a descins la otelul Nord. Ere însoțit de I. Strat, agentul diplomatic.

Tot la otelul acesta trăseseră familia princiară de Wied și mai multe doamne și d-șoare din inalta societate din Neuwied.

Prințul Carol dori să facă o vizită prințesei mame Maria de Wied. Prințesa lipsea însă de acasă. I-se comunică prințului că principesa se afla la grădina Flora.

Prințul Carol ducându-se cu însoțitorii săi la acea grădină, găsi pe prințesele la masă în casa Palmierilor. Printre comenseni erau d-șoara Lavater, dama de onoare a prințesei Maria de Wied și d. de Roggenbach.

Când prințesele terminând masa tre-

ceră în grădină, prințul Carol și însoțitorul său, d. de Werner, un credincios servitor al prințului, chemat telegrafic din Düsseldorf, ieșiră în calea lor. Baronul de Roggenbach, care însoția pe prințese, presintă pe Domnitorul României principesei Maria de Wied.

Prințesa Elisabeta își întinse mâna prințului și-i exprimă bucuria de a-l revedea.

Acest prim moment trecut, prințul Carol și tânăra prințesă se plimbau prin alee și prin grădina zoologiei convorbind despre amintirile ce le aveau dela curtea din Berlin. Prințesa, între altele, aminti prințului de accidentul al cărui victimă era să fie, dacă prințul nu o susținea în momentul când aluneca pe scară.

Această scurtă întrevvedere fu suficientă pentru ca prințul să fie cu totul subjugat de farmecul prințesei Elisabeta.

Din acest moment hotărârea lui era luată definitiv și nimic nu-l mai putea opri de a face demersurile necesare spre a obține mâna grațioasei principese.

Când prințesa Elisabeta se întoarse la otel, spre a se pregăti pentru concertul Clarei Schumann, era foarte emoționată și spuse cu glas tare impresia ce i-o produsese întrevvedere cu prințul Carol. „Ce dragut și simpatic e prințul” spunea ea.

Prințul Carol roagă prin d. de Werner pe baronul Roggenbach să intervină pe lângă principesa de Wied ca să-i acorde o întrevvedere particulară.

Prințul e primit imediat și cere mâna prințesei Elisabeta.

Ora fixată pentru începerea concertului fiind apropiată, prințesa Elisabeta, care nu știa nimic din cele ce se petreceau în jurul ei, era nerăbdătoare și aștepta ca prințul, care se afla în apartamentul mamei sale, să iasă.

Indată ce prințul Carol se retrase, prințesa Elisabeta ieși din camera ei și se duse alergând spre mama sa. Dar n'apucă să strige „mamă” și se opri brusc văzând fața emoționată a mamei sale.

Aceasta, cum o văzu, o luă în brațe și i spuse, vărsând lacrimi de bucurie: „Fiica mea, Prințul Carol al României, îți cere mâna.”

Prințesa fu, în primul moment, foarte turburată de această veste neașteptată. Imediat însă văzu că sufletul i se umple de o nespusă bucurie și simți pentru prima oară că inima sa e cucerită de print.

Mama ei văzând-o în această stare și nepricepând bine ce se petrece în sufletul ei, o întrebă:

— Fiica mea, îți trebuie timp ca să te pronunți?

Dar prințesa Elisabeta răspunse imediat și cu un glas hotărât:

— Să vină acum, îl voi iubi foarte mult.

Nu trecu mult și prințul Carol căruia îi se raportase răspunsul favorabil atât de dorit, se presintă din nou prințesei Elisabeta, pe care o salută de astă-dată ca pe logodnica sa.

Prințesa Elisabeta purta o toaletă albastră și era de o frumusețe răpitoare.

În aceeași zi prințesa Elisabeta scrisese în jurnalul său:

„Sunt logodită și sunt fericită.”

Chiar în ziua aceea prințul Carol se întoarse la Paris, unde avea de regulat în-

portante chestiuni de stat și fu astfel nevoit să se despartă de adorabila-i logodnică.

Chipul ei însă, îl urmări zâmbitor în tot cursul călătoriei. Prințul avea tot timpul în fața lui pe aceea pe care o iubea acuni cu toată ardoarea inimei sale.

Logodna oficială s'a sărbătorit în ziua de 4 Octombrie.

În *Notele asupra vieții Regelui Carol al României de un martor ocular* găsim o mulțime de amănunte din cele mai interesante asupra logodnei și căsătoriei principelui Carol cu principesa Elisabeta de Wied.

Prințul a sosit la Neuwied împreună cu suita sa la orele 2 după-amiazi și a fost primit de tânărul principe Wilhelm, fratele prințesei.

De la Neuwied cu toții au plecat la Monrepos, situat la o depărtare de o oră de Neuwied, în mijlocul unei merete păduri de fagi.

Prințul e primit cu bucurie de logodnica lui.

Prințesa Elisabeta la curtea imperială rusă

S'a dat un prânz în cursul căruia prințesa Maria a ridicat un frumos toast pentru fericirea nouilor logodniți și prosperitatea României.

Domnitorul trimete apoi, în România următoarea proclamațiune:

„Domnule președinte al consiliului de miniștri!

„Chemat prin alegerea națiunii să-i conduc destinele, am grija de a munci din toate puterile mele la propășirea și la fericirea secunde mele patrii, cea ce a devenit singurul scop al vieții mele.

„Când am primit tronul, care mi-a fost oferit cu dragostea și încrederea unui popor, mi-am dat seama că gândirea dominantă care a inspirat această chemare unanimă a unui prinț-strein era de a vedea stabilită în România o puternică dinastie care să rămână nesgudușă în val-mășagul fluctuațiilor politice și să se ridice mai presus de rivalitățile și competițiile de partid.

„Dacă aș fi păstrat în mine cea mai mică îndoială în această privință, ea s'ar fi risipit de multă vreme în fața manifestațiilor atât de des reînnoite ale Camerilor și ale marilor corporii de Stat, ca și

ale țării întregi, care n'a lăsat să treacă nici un prilej de a-mi aminti aspirațiunile arzătoare și legitime ale poporului român.

„Sfortările mele au năzuit pururea să mulțumească pe cât cu puțință dorințele poporului român și, dacă nu le-am putut împlini până azi, vina a fost mai degrabă a împrejurărilor și a grelei sarcini ce mi s'a încredințat în timpul anilor dintâi ai guvernării mele de cât a propriei mele voinți.

Domnitorul Carol

„Mă simt deci fericit astăzi că pot să dau poporului meu o cheazășie pentru ordine și stabilitatea de care au atâta nevoie, vestindu-i sărbătorirea logodnei mele cu prințesa Elisabeta de Wied, născută la 29 Decembrie 1843.

„Aducând aceasta prin mijlocirea dv., la cunoștința țării, căreia i-am consacrat întreaga mea viață, privesc ca cea dintâi a mea datorie să rog pe atotputernicul Dumnezeu de a lua sub sfânta și sigura lui ocrotire România în această nouă eră a dezvoltării sale, și de a binevoi să-mi dea puterea și destoinicia de a-mi face țara fericită”.

Carol.

A doua zi după logodnă fiind Duminică, prințul asistă la slujba protestantă care se oficiază într-o sală din Monrepos. Prințesa Elisabeta conduce singură orga.

El scrie în armă în ziarul prințesei:

„Iubirea e răsplătită prin iubire. Vino în fața poporului tău cu aceeași iubire, cu aceeași încredere cu care ai venit în fața mea: nu este o singură inimă pe care credința o va face să bată pentru tine, ci milioane de inimi se vor uni cu inima ta; iar eu mă voi simți socotit fericit, căci tu nu vei fi numai a mea, ci un popor întreg are dreptul asupra ta, un popor întreg te contemplă cu încredere și speranță și va răsplăti în tine iubirea prin iubire”

Prințesa scrie tatălui logodnicului ei:

Prea grațiosul meu Senior!

„Marile bunătăți pe care A. V. R. mi le-a mărturisit pururea îmi îngăduie să concep astăzi speranța că ca mă va primi cu drag în cercul copiilor ei și că voi putea astfel să zic din nou cu drag acest nume de tată de care am fost lipsită să-l rostesc de atâta timp. Mărinimia sarcinii ce trebuie să îndeplinească n'are nimic de

speriat pentru mine alături de un bărbat plin de putere și de hotărâre. Nu cer de cât să fiu călăuzită de el, căci sunt ferm convinsă că tot ce spune el e bun.

„Grenitățile situației noastre și izolarea adusă de ea, nu poate de cât să ne alipească mai mult unul de altul și unirea noastră lăuntrică va pune un zăgas solid tuturor furtunilor din afară. În clipa înțemeerii casei noastre vă rog, scumpul și grațiosul meu Senior, să acordați binecuvântarea și dragostea voastră părintească aceleia care este de azi înainte.

„A. V. R. fiică supusă și credincioasă.
„Elisabeta”

17 Octombrie 1869.

Telegrame de felicitare sosesc din toate părțile și mai ales din România.

Kronprințul trimite prințului Carol o scrisoare în care între altele spune:

„După cum ți-am spus, m'am gândit de mult că ea ar fi pentru tine femeia care îți trebuie și adevărata mamă a unei țări care, grație unei perechi princiare cu gândiri înalte și pline de înțelepciune, va fi transportat dintr'un trecut trist la o vișoasă existență, și așa va fi.”

În intervalul dintre logodnă și căsătorie, prințul Carol face călătoria la Coblenz, unde vizitează pe regina Prusiei, la Darmstadt, unde petrece la curtea mare-ducală, la Düsseldorf și la Zollern, feagănul ilustrei sale familii.

În acelaș interval, prințesa se duce cu mama sa la Weinburg, unde se înfățișează socrilor ei și e primită ca o adevărată fiică.

La 2 (14) Noembrie, prințul Carol se întoarce la Neuwied, unde, a doua zi se celebrează căsătoria perechei princiare.

Neuwied e împodobit ca de sărbătoare. Steaguri și flori pretutindeni. Orașelul acesta, care văzuse născând și crescând pe prințesa Elisabeta, cânta să-și manifesteze în modul cel mai strălucit bucuria ce o simțea în această zi solemnă, când prințesa își unea viața cu aceea a unui Domnitor și primea coroana de Soverană.

Orașelul își schimbase aspectul și prin sosirea unui mare număr de personalități de seamă, veniți ca să asiste la ceremonie.

Între invitați erau, în afară de părintii, frații și surorile prințului Carol, prințesa de Wied, mama prințesei Elisabeta, prințul Wilhelm de Wied, regina Augusta a Prusiei, cu o strălucită suită, reprezentanții împăraților Rusiei și Franței, prințul Waldeck Pymont, prințul Salm-Bramfels, prințul Waldemar de Schleswig-Holstein, rude cu familia princiară, apoi, mai mulți demnitari ai provinciei Rinului, etc.

Din partea guvernului românesc asistau Vasile Boerescu, ministrul de justiție și I. Strat, agentul diplomatic la Paris.

Mai erau de față: maiorul Greceanu, maiorul Schina, agnobilii prințului, mareșalul Filipescu, d-nele Zuzia Sturdza și Elena Cornescu, damele de onoare ale prințesei și d. Mavrocordat, șambelanul prințului.

Ceremonia cununiei s'a celebrat în una din vastele săli ale Castelului din Neuwied transformată în Capelă, în prezența strălucitei asistențe.

Regele Wilhelm al Prusiei, printr-o scrisoare adresată prințului Carol-Anton, tatăl Domnitorului României, se scuzase de a nu putea asista la celebrarea cununiei, dându-și în acelaș timp aprobarea pentru această căsătorie, în calitate de de-sei al casei Hohenzollern.

Benedicțiunea nupțială a fost dată de preotul garnizoanei din Düsseldorf, doctorul Kaiser, care a celebrat serviciul divin și a rostit o frumoasă cuvântare.

Apoi se celebră căsătoria și după ritul protestant într-o altă sală a Castelului amenajată în acest scop.

Când perechea princiară urmată de întreg cortegiul princiar își făcu intrarea în sală, un cor de peste o sută de cântăreți și cântărețe întonară un frumos imn care nu încetă de cât în momentul când perechea princiară și augustii lor însoțitori se înșirară în fața altarului.

Aci, preotul Lohman rosti o predică, care mișcă întreaga asistență.

Demnul preot avea ca teză următoarele cuvinte din biblie: „Voi merge unde veți merge, voi rămâne unde veți rămâne. Poporul tău e poporul meu, Dumnezeul tău e Dumnezeul meu, voi muri unde veți muri și acolo voesc să fiu îngropată.”

Masa de gală, ce se da la Castel e foarte animată. Pe fețele tuturor comensilor e zugrăvită o sinceră veselie. Prințesa Elisabeta e frumoasă ca o zână și fericirea ce o simte în aceste clipe solemne o face și mai fermecătoare.

Prințul Carol și prințesa Elisabeta fotografiați în grup cu prințesa de Wied și prințul Wilhelm.

Se ridică toasturi de principele de Wilhelm de Wied și de Regina Augusta care închină pentru tinerii soți și pentru prosperitatea României. Tunul bubuie tot timpul. Muzica intonează imnul național român, pe care întreaga asistență îl ascultă în picioare.

La orele 4 d. a., noii căsătoriți se întorc la Monrepos fiind salutați cu entuziasm de întreaga populație a orașului.

Seara să da un mare bal la primăria din Neuwied în onoarea perechei princiare

(Va urma).

Zi luminoasă

de ALEXANDRU NORA

Culeată pe canapea, în salonașul ei draguț mobilat cu oarecare confort, având pe taburețul japonez de lângă ea un roman vechiu, Margareta auzea venind până la dânsa ecoul pregătirilor ce se făceau prin vecini întru cinstirea Noului An. Din când în când se trântea ușa bucatăriei din față și un parfum adevătat de cozonac cald, proaspăt, școs de curând din cuptor, se furia până aci, umplând odaia de o aromă plăcută, proprie zilelor de sărbători. Copiii făceau prin curte gălăgie și chioțele și ciripiturile lor vesele, printre care distingea și pe al fetiței ei, aveau darul de a i mări și mai mult tristețea ce-o năpâțise.

Sta izolată în orășul acesta mare, vast, și, de două luni de când se afla aci, doar de trei-patru ori dacă ieșise, și atunci mai mult ca să mai respire puțin aerul curat și înviorător de iarnă decât ca să facă vre-o vizită pe undeva, la una din cunoștințe, căci, dacă plecase cu hotărâre din Constanța, spre a veni să stea alături de ființa de care se simțea legată cu cele mai adânci fibre ale inimii ei, totuși un sentiment de jenă, de pudoare, o împedica să dea ochii cu câte-o prietenă sau rudă din București, și apoi, îi era și silă să dea fiecărui explicațiuni și lămuriri asupra faptului comis.

O adusesse în București un vâtej al pasiunii. După niciun an dela moartea bărbatului său, îi răsăriseră în cale mângăcerea și uitarea ascușe în ochii blăuzi și duiosii ai lui Romulus Zibeau, și o ferocă vorbă lui caldă, dulceagă, de om încercat de multe decepțiuni și care își dă seama de deșertăciunea tuturor iluziilor, logica neîmbrântă cu care caracteriza caricaturile vieții și culoarea reală cu care zugrăvea brutalitățile și slăbiciunile noastre, peste care vesnic căutam să așternem poezia minciunii. Era ei sincer sau nu? Sau era și el un prefăcut, ca toți acei pe care îi deseria? Nu vroia niciodată să se întrebe Margareta, ci, furată de nevoia unei afecțiuni care să-i aducă alinarea, s'a lasat dusă pe aripile catifelate ale noii iubiri, iar când a fost să plece la Constanța, dela nunta fratelui său din București, îi era în mintea frântă și, de n-ar fi fost copilă pe care-o lăsase acasă în îngrijirea unei vecine, nu s'ar mai fi deslipit de zgomoasa și vesela Capitală, spre care o atrăgeau mii de lanterni.

Si a trecut săptămâni lungi, și dor nespus o chină după cel departat, și doar factorul poștal ce o mai înșenina cu vestile ce le aducea în plicuri roze. Și în sufletul ei primea o așa se țese o lume de furtă în statornicirea legăturii, dar când vorbe mamei de proiect, o vâjnăciă furtună se dezlăuți. Bătrâna visa pentru fata ei o „partidă“ bogată: un moșier, un negustor cu stare, iar nu un funcționar ca Romulus Zibeau care, chiar de avea salariu îndestulător spre a satisface cerințele unei femei trăite în bine, n'avea însă nicio altă avere.

Intre fiică și mamă se încinse o luptă înverșunată, iar rezultatul fu că Margareta, obosită și cu inima zdrovuită, își făcu bagajul și, în tovarășia copilitei, porni spre București, călcând peste toate părerile rudelor, nesocotind staturile cunoștințelor casei, aruncând vântului toate conveniențele sociale, îngropând pentru totdeauna trecutul în cinăntirul din Constanța.

Ací, în București, Romulus îi închiriasse o căsătorie potrivită, o mobilă minșor, și duceau de două luni un trai de înșurăței cu gradul de îndrăgostire la același diapazon urecat ca'n prima zi a unirii. El era față de dânsa de o necur-

mată duioșie, avea pentru ea toate atențiunile și delicatețile și, de câte ori citea în ochii ei vre-o ușoară imputare, căta s'o impace, să n'o lase cu inima îndoită.

La rândul-i, Margareta îl răsplătea cu valuri de bunătațe și, cum îl simțea afectat de câte-un incident dela birou sau de vre-o întâmplare familiară, îl înșenina cu ale ei zburdălnice, spulberându-i orice îngrijorare.

Și s'ar fi seurs lin zilele de n'ar fi turburat-o un gând dureros, care venea, din când în când, în lungile clipe de singurătate, de'i gonia liniștea, așezând, în locul ei, mălăriea și enervarea, însoțite de nelipsita migrenă. O lăsase pe mama ei singură la Constanța, și o lăsase pradă marei supărări de a se vedea lovită în autoritatea ei, pe care n'o crezuse că va fi cândva clintită, și mai ales bolnavă de disprețul prietenilor și familiilor cunoscute cari, lungă vreme, comentaseră cu nesățiu și mai zgomot încă de „fuga“ Margaretei ca să trăiască cu o „sărăcie de hăit“. Dar bătrâna suferea, desigur, și la sentimentul ei de mamă, căci, la urma urmelor, dacă se opusese ca să-i dea fata după Romulus Zibeau, n'o făcuse din răutate, dintr-un capriciu oare care, ci din dorința de a o vedea într-o situație mai bună, femeie bogată și fără grija zilei de mâine.

Margareta se gândea la toate acestea, și, unde nu primise niciun răspuns la scrisorile ei, o săgeta adesea remuscări de a și-o fi înstrăinat, de a fi lăsat indurerată pe aceea care fusese pentru ea încofalma o tovarășă prețioasă și știuse s'o înconjoare de toate bunătațile, ca s'o ferească de povara acelor greutăți firești oricărui căsniciei.

Un pas repede se auzi pe scară, ușa se deschise cu zgomot și o fetiță, ca de trei anișori, roșie la față și bine legată la truș, îmbrăcată cu un paltonaș alb de carachiul, cu glugă pe cap, ce'i acoperea de tot urechile, întră buzna în odae, aducând un suflu rece, ce-o făcu pe Margareta să se cutremure de frig.

— Să vezi, Magă, reclamă fetița

alintându-se, nu ne lasă Alexandrina să ne jucăm. Dă cu zăpadă în noi.

Margareta se sculă de pe canapea și merse de închise ușa.

— Dar ce are, mame, cu voi? s'arută ea fetița, luându-i jos de pe cap giuga și ștergându-i apa ce i se prelungea pe laucele ce cădeau pe frunte.

— Na se mai astâmpără, Meruș aruncă cu zăpadă.

— Ei lasă că viu e ș'o cert. Dar ție nu'ți e foame, pușorule?

— Veaș plățință.

— N'am acuma, mame, dar să 'ți dau unt cu pâine, vro?

— Veaș plățință, insistă copila.

— Dar n'am; lasă că trimiț eu mai târziu pe Alexandrina să-ți ia. Mai bine știi ce? Să-ți dau cozonac de care a adus Romuș?...
— Dar fetița, de parcă n'ar fi auzit, și, sub trezirea unui gând vechiu: — Când vine mama mare să-ți aducă jucării?

— Când vine mama mare să-ți aducă jucării?

Margareta suspină și i netezi părul.

— Vine ea, vine în curând, și ne aduce curcan și șuncă și tuc și mere și o păpusică..

Copila bătu din palme.

— Tot așa mare ca aia a lu Valerica?

— Da, pușorule, tot așa, ba mai mare..

— Și vine mâine?

Margareta își șterse gaocele, de umezăca unei lacrimi.

— Nu mâine; la Bobotează.

— În acest moment o trăsură se opri la poartă.

— În odae se întunecase, mollele erau încate în umbră, și Margareta căută cutia cu chibrituri, să aprindă becul de gaz aerian, Lumina țâșni puternică, împreștiind parcă prin prejur raze de însuflețire.

Ușa se deschise iarăși și o fetișcauă voinică, cu obraji bine hrăniți, sări înăuntru, gesticulând, zăpăcită:

— Coniță, a venit c'oana mare!

— Și imediat apăru o femeie de vârstă mijlocie, cu obraji înseninați de un zâmbet de iertare și ochii încărind de veste bune.

— Mamă!

— Reto!

Două strigăte, două explozii de emoție, într'un singur glas.

— La mulți ani!

— La mulți ani, mamă!

Copila sta și se uita mirată, fără a spune nimic, și, numai când bătrâna o luă în brațe, își recăpătă graiul:

— Acum e Bobotează, mamă mare?

TOASTUL POLONEZULUI

Deșertat din a lui țară,
Viață tristă și amără
El își duse în exil.
După ani de pălăvire,
Se întoarce cu grabire
Fericit ca un copil.

La iubita lui aburgă
Plin de dorul ce s'a ștergă
Unu o'i și căru'i căin,
Dăgăstoasă ca-l privește
Și ca onșpe îl primește
Cu paharu'n mână plin.

În genuche el îi pică
Și paharul îl ridică
Să-l găluescă înșelat.
Dar plăcuta băutura
Își oprește lângă gură
Și, cum gest înspăimântat:

— „Ce era să fac? Estare?“
Zice aduratei care
Lângă el a'nșarmurit,
„Stam să beau vinul, Rogine?“
„Parcă eu numai pe tine,
„Draga mea, te-ăș fi iubit!“

„Ūitam patria slăvită,
„De accila moscovită
„Strănsă 'n ghiere nenestol,
„Ah, Polonie mărcolă,
„Imi estl mamă și 'a riadă
„Sunt copilu-ți devotal,

„Am plecat gonit din țară,
„Dar acum când mă întorc în țară,
„Plin de jale și de dor,
„Cel d'intăi toast să fie
„Pentru scumpu-ne moșie,
„Pentru-at țării viitor!“

Prosternăți crucii, pe care
Cu senină resemnare,
Stă înșus divinul Micl,
Vorbe tainic își șoptira
Și paharul îl gelira
Amândoi sorbind din el.

N. Ținc

Libertatea sărutărilor

DE ANUL NOU

În provinciile franceze și mai cu seamă în Marsilia, este un obicei general ca caspetii unei familii, cul se așează în seara de Anul Nou la o masă copioasă și frumos împodobită, îndată ce ceasornicul sună ore 12 din noaptea, se îmbrățișează reciproc și se sărută mai mult sau mai puțin cordial.

De vre-o trei ani acest delicios obicei de Anul Nou are parizianii și în Paris și ceea ce este mai important, numeroase partizane, și nu sunt numai dame urate cari în această seară oferă sărutări libere.

Și dame din cercurile cele mai finale au proclamat anul trecut la 31 Decembrie 1912 dreptul universal de sărutare și a fost o deosebită atențiune că la miezul nopții s'au închis becurile luminei electrice, când începu potopul de sărutări; gurile și gurițele se întâlniră și în întunec.

În Anglia este obiceiul că, când vreme vâscul de Crăciun atârână la ușa, deci sub candelambau, fie care bărbat care intră în cameră are dreptul ca să ceară de la damele prezente sărutarea păcii.

Și există familii amabile, cari lasă văscul să stea până la mijlocul lunii Ianuarie, astfel în cât sărutarea este declarată oare cum în permanentă.

Rușii și alte popoare slave, la care și așa sărutarea este mai liberă ca ori unde, se îmbrățișează și se

Compositorul Mascagni lucrând la noua sa operă „Parisina“

șărută în ziua de Anul Nou cu mare femeinicie. Pentru ei șărufarea este așa zicând, un obicei ritual, de la care nu îndrănesc să se subtragă nici damele cu sentimente păgâne. Se înțelege de la sine că acest obicei se practică și în colonia rusească din Paris și nimeni nu se miră când vede în ziua de Anul Nou linierii întreprinzătorii peregrinând de la o familie rusească la alta, pentru a face o bogată recoltă în șărutări.

În Paris se află o conțesă rusă care serbează și Anul Nou catolic și cel ortodox, precum și cele 13 zile dintre ele, în care este foarte darnică în șărutări.

În Paris s'a înrădăcinat superstiția că o fată și o femeie care șărută la Anul Nou un ofițer va avea noroc în tot cursul anului. Pentru tinerii sublocotenenți se deschide o frumoasă partidă — dar și pentru bătrânii generali! N'ar strica ca acest delicios obicei să se introducă și la noi?

C. Scarta.

Cucoana Sultana

de N. N. BELDICEANU

Moș-Prisăcaru dăduse o raită prin vie, cu pușca 'n spate, cu cusma plesnită pe ochi, — și acu se așezase la sfat, între argați, cu tuleaua între dinții înnegriți și stârbi.

În fund, pe cerul albastru-închis, se lămurau, mohorâte, curțile boerșii, cu acoperișul țuguat, cu gura neagră a gârliciului subt pridvorul cu bolțile rezemate pe stâlpi scunzi.

Nasul ascuțit al moșneagului, se ițea, din când în când, din întuneric, — trandafiriu, în lumina cărbunelui din lulea, care, când trăgea moș-Prisăcaru mai vărtos, se deschidea în noapte ca un ochi de aur:

„Ce știți voi, mă băeți, — nu știți nimic, făcu, într-un târziu, moșneagul, cu dispreț. Aveți voi la știință, bre, că'n becuiul curților acestora, i-o stătie? Habar n'aveți; de unde să știți, dacă vă culcați odată cu găinele...”

Eu am văzut-o, măi, ea așa, cum vă văd și mă vedeți. Eu mă uitam la ea și ea la mine, — și eram un boț, cu ochi numai... Cum îmi era mie obiceiul de mă țineam seaf de bunicu', Damnezeu să-l erte, — într-o seară, când l-am văzut că-si ia pușca din cui și intră în vie, m'am luat și eu după dânsul ca un mînz.

După ce-a dat câteva țarcoale prin vie, cum îi era treaba, — s'a culcat subt o căpătă. Dacă l'am văzut că se culcă, m'am strâns și eu covrig la spatele lui, m'am înfășurat bine în antireuș, și, ostenit cum eram, cât ai scăpura, m'a furat somnul. Cât oi fi dormit, nu știu. Când am deschis ochii, deasupra curților, răsărea luna. Și cum stam eu așa, cu ochii la casa boerască, mi-am adus aminte de ce ne povestea, într-o seară, bunicu' — ș'atunci, parcă mi-a stat inimă de frică; parcă s'a făcut nițică și s'a chilit, ca o gănguvie speriată. Cum stam eu acolo, ghemuit, ca un pui de bodaproste, am prins a întinde, binisor, mâna, să-l elatin pe bătrân și să scâncească: „Bunicule — bunicule... — da' n'am apucat nici a scânci, nici a' atinge, ș'odată, mi-a rămas încremenită mâna. La jumătate de cale: în gura pivniței, în bătaea lunei, sta, ca o stană, o nașniță de Cerchez, c'o cusmă albă cât o baniță, c'o barbă cât un mătură, revărsată pe piept, cu mândrul plin de fîrturi, — și se uita la mine, cu niște ochi ca doi cărbuni aprinși...”

Aici moșneagul, după ce-si arată iar nasul în rumeneala lulelei, zise: „Hei, ce știți voi, măi băeți; nu știți nimic... Știți povestea cu cucoana Sultana? — n'o știți... Știți cine a fost cucoana Sultana? — habar n'aveți... Bre, ei-că muere cu covraj, ca coana Sultana, nici n'a fost, nici

n'o mai fi, — dar nici trupeză și frumoasă ca ea, mai ba... Ea, spunea bunicu', c'a stăpănit, înainte vreme, melcagurile, acestea; ea singurică, cu capu' ei de femeie — că bărbat-su, repede și degrabă, a înehis ochii. Era, mă rog, o șerpoaică de femeie, cât un plăș, ș'avea o față albă și niște ochi negri, mămulică, să-i scoată și pe sfinti din minti. Și câtă boerime n'a umblat val-vârtej, ș'o ia: câte butci, cu telegari înaintași, n'a intrat, ca un vînt năpraznic, pe poarta curților istoric, de câte ori n'a ciocotit satul de harapnice și zungalăi... Ași — la toți le-a dat răvaș de drum; că, vedeți, ea ci-că s'avea bine cu'n flăcău dela curte; cu unul Niculai Pristavu: un zdrachon cât un munte, cu fața cum îi cazul și cu niște piete ca pana corbului.

Dimineața, când se zărea de ziuă, cucoana Sultana se arata în cerdac, cu cizmulițe de piele rusească, cu pînă de argint, c'o pălărie bărbătească, de catifea, așezată cam pe o sprâncană, și cu harapnicu' în mână, cu codriștea ferecată cu un șcarpe de argint — și striga odată voiniceste: „Gata, Necudai? — Gata Duducutai!” și, cât ai bate 'n palme, Pristavu se înfățișa cu doi cai mărunti, negri ca tăciunele, cu coamele creșe. Cucoana Sultana cobora sprintenă scările de piatră, și duriștea zîmțuite sunau dulce; își încheșta stînga în coamă, punea piciorul în scară, și, cât ai clipi, era călare bărbătește. Aferim fumc? Ci-că toată ziuica, mă creștini, umbla în bucurie printre lanuri; dreaptă 'n șea ca un Cazac, c'o mână 'n sold, cu pălăria pe ochi, cu Pristavu după ea, ca o umbră.

Acu, iacătă, că, într-o toamnă, se umple satul de Muscali și la curte s'așează tablabașa vre-o zece Cerchez și un ofițer cărn, c'o cusmă cât o stambaală și c'o barbă cât o mătura. Repede și degrabă, ofițerul a început a-i face ochi dulci cucoanei Sultanei. Când o vedea, numai ce ducea o mână la inimă și, dând ochii peste cap, ofta din băerile inimii: „*Liubiu te be, halubuşca...*” Adică: „Te iubește hulubițu...” Iar cucoana Sultana îi întorcea spatele și, intrînd la ea în odă, îi trîntea ușa în nas și trăgea zăvorul.

Rusu, dacă vedea așa, eșia în cerdac și prindea a se pârta pe dinaintea ferestrei ei, oftînd avan, și țuguiuindu-si gura, îi trîntea hojma șărutării, ia așa, cu două degete, cum trimet boerii.

A trecut așa, cu vreo două săptămîni, și Rusu, decât își făcea samă; se frămînta ca pe jăratec și se topea pe picioare, văzînd cu ochii într-o noapte, târziu, — o fi fost după miezul nopții, poate, — cucoana Sultana aude prin tindă pînătenii Muscalului: „zur-zur... — și odată răsună trei bătăi încete-în ușă: „cioc-cioc-cioc”. Ș'apoi îi aude pe Rusu mormîind încetisor:

„*Liubiu te be, halubuşca...*” și, după un răstimp: „*Atvari dvari...*” adică: „Deschide ușa...”

Măi trec așa câteva clipe, și iar:

„*Atvari dvari, halubuşca...*”

Da, cucoana Sultana, nici pis. Rusu începe a mormăi ca un urs mînios. Cucoana Sultana, — pace, nu se clinteste. Ș'odată prinde Muscalu a trînti cu pumnul în ușă; apoi cu cizmele, — să spargă Rusu ușa și pace... Atunci cucoana Sultana, dacă văzut s'a văzut, că se 'n-groașă gluma, a întins mîna, a luat, din peretele mărcat de hașgere și pistoale, un junghiu ferecat în argint, — ș'a răsărit în prag, așa cum se găsea: numai în cămășa de borangic, cu părul desfăcut, revărsat pe spate, ca o beteală în lumina candeliei. Muscalu-atunci s'a prăvălit înăuntru ca un mistreț. În aceeași clipă, în întuneric, a scîlpi ca o frîntură de fulger, și Cerchezul a deschis brațele, — s'o cuprîndă parcă, — și s'a prăbușit pe spate; — ș'a rămas așa, neclintit, cu brațele întinse în lături, ca o cruce...”

ooo

MÂNIE VECHIE

(După Heine)

*Cum poți să dormi tu liniștit
Când știi că mai trăiești?
Mânia veche vine iar
Și-atuncea izbucnesc!*

*Nu știi povestea din bătrîni
De-un mort ce-ai adus de vînt,
La miezul nopții și-a lărat
Iubita în mormînt?*

*O crede-mă drăguța mea
Copil frumos și sfînt,
Sunt viu și sunt mai tare eu
De cît toți morții sînt!*

Adr. Sulcină

ooo

EX-LIBRIS

Gruia lui Novac, epopee alcătuită din cântecele de vitejie ale poporului român de Petre Dulfu, cu ilustrațiuni de A. Murnu.

D. P. Dulfu e cunoscut în lumea literară prin acea epopee poporană premiata de Academie: „Isprăvile lui Păcală”, care a încântat copilăria multora, prin traducerea sale din Euripide, prin diferite scrieri didactice. D-sa și-a ales de astădată, ca tip opus eroului Păcală, pe Gruia lui Novac, acel faimos personaj legendar, pe care poporul l'a cântat în totdeauna.

Poema e lungă, peste 150 de strofe a câte patru versuri, dar nu e deloc plictisitoare, de oarece stilul e înflorit, imaginația vie și poate să o citească și bătrînii tînuar cu aceeași plăcere. E l' gen nelencrat până acum, acela de a cânta pe eroii fărâmiței D. Dulfu a reușit și cu Gruia, cum a reușit și cu Păcală.

La judecata Zeilor de N. Porsenna. Cituata cartii „Cel care face aceste recenzii a citit mai tot ce-a putut imaginația omenească să producă și surăde deseori când vede svârtoșurile umora pentru a ești din comun. D. Porsenna nu are nevoie de mari silințe ca să fie original, d-sa prin temperamentul d-sale e original. Dacă l'ai judeca numai după prologul în versuri cu care își începe cartea, poate că l'ai lua drept numai un farsor, cult de altfel, care vrea să petreacă pe socoteala con-temporanilor săi. E însă foarte interesant prologul dacă îl citești cum *g'ano salis*. (Îi fac o plăcere cred începînd cu citațiun latină de cari abuzează). Eroii prologului: Autorul. Criticul. umbra lui Zoia și Femeia. Prologul nu e scris pentru fetele din pension și tocmăi de a-cea îl vor citi pe ascuns.

E un amestec de avant, de brisim, de filozofie și de pornografie, care la început te supără și te supără așa de mult, în cît te interesează, pentru ca la urmă să te amuzeze.

Pentru ce l'ea scris? Pentru ce să citești cele câteva nuvele ce urmează și care nu le-ai fi citit fără prolog iubitorii de „naturalisme” judecînd după prolog vor crede că întreaga scriere a d-lui Porsenna e pe calapodul prologului. Dar nu, afară de o nuvelă „Fanny”, care pare că e scrisă tot de cel care a scris și prologul, toate celelalte schițe și nuvele, sunt scrise de altii. D. N. Porsenna are mai multe personalități, știe să se dedubleze, să se tripleze chiar. E ceva însă comun tuturor acestor schițe și nuvele: talentul. Dacă cînti sau șese dintre marii noștri literari de cafele, cari își scriu singuri laudele prin revistele la cari sunt plătiți, s'ar strînge la un loc ca să încropească nuvele pentru un volum, rezultatul ar fi ca și cum ar fi scris numai unul dintre ei. D. N. Porsenna are talent cât ei toți la un loc. De mult nu s'a publicat un volum în limba română, din care să reiasă o personalitate literară atât de puternică. Pe unii, pe cei prea puțini,

fi va opri poate pe loc prologul scologic și vor arunca cartea cu des-gust, recunoscîndu-și prea luminos propriile lor păcate. Dar acel care va avea răbdare, acela care va citi întreaga carte, își va putea da socoteală că pentru prima oară, de zece de ani încoace, a apărut un scriitor de talent, un temperament puternic, cu imaginația vie și fecundă, cu un morut ascuțit ca un stilet.

Trebuie să fie tînar, căci numai tinerețea poate să dea atîta vigoare, atîta colorit, și de accia îi poți scuza și greșile. Sunt trialiții ce altul nu le-ar putea scri, dar nu te mai miri însă, când vezi că ai de aface cu un literat de mîna întâi, plin de energie, de viață, care vrea să cuprînză totul, să înțeleagă totul. Îi ertii și pendantismul citațiilor latinești și nenumăratele cuvinte fran-tuzești pe cari nu a avut vremea să le traducă, îi ertii tot, pentru că e un talent deosebit. Nu știu cum vor privi literații cafenelor această manifestare puternică a artei, vor tăbări poate cu gălățiile cu apă să stingă flăcările talentului ce țâșnește cu putere, dar vor îngălbeni de sigur de mânie, când vor vedea că aude astă dată în fața lor un talent covârșitor. Aș scris sute de literari impresiile lor de pe cîmpul de război, au descris groaza holerei, dar pentru prima oară pricepi această groază când vei citi „*Pro patria*”.

E prea puțin ceia ce spun, va în-țelege însă cei cari vor citi „*La judecata Zeilor*”, pentru ce preție d-lui N. Porsenna un loc de frunte în literatura modernă.

Steluța, fatneză și parodoxe, de D. Anghel. Biblioteca pentru toți. No. 876.

D. Anghel și-a adunat 18 dintr: schițele sale publicîndu-le în volum. E cunoscut tuturor, nu aș avea ce să spun amănunțit despre noua sa scriere, dar nu pot să trec cu vederea delicatetea de gândire a acestui sensitiv delicatete ce te impresionează în totdeauna cu un nou farmec. E specialitatea d-lui Anghel, să coloreze tot ce vede. Pe semne că viața aceasta îi se pare prea tristă, prea cenușie, prea făcută și l' da d-sa ceia ce crede că-i lipsește. E o chestiune sufletească în mijloc. D. Anghel pare un suflet rătăcit, prea sensibil pentru a se acomoda cu unele brutalități inerente firei omenești, dăvuite de natura, care nu e numai frumoasă, ci și puternică și brutală. D. Anghel vede doar fluturii, pășunile, florile, steluțele; e un sentimentalist, dar sentimentalistul său nu e acela al deceniilor trecute, al lui Traian Bellescoiu de pildă, cu care are cu toate acestea oarecare asemănări. E un sentimentalist pe unde a trecut multă filozofie, multă visare nouă, deranjată de prea multe ori de brutalitatea acestui veac științific și industrial.

În proză, d. Anghel tot poro ră-mâne, fraza îi este muzicală.

Pare un resemnat și cu toate acestea, sufletul îi este plin de revoltă. Revolta nu are însă în contra cui să și-o îndrepteze. Ștute bine că dacă e cineva vinovat, apoi nu e decât sufletul acesta doritor totdeauna de ceia ce nu există, de un ideal ce nu va fi nici odată ajuns. Sunt interesante noile sale schițe în această privință, căci ele oglindesc întreaga fire complexă a autorului. D. Anghel e în adevîr una dintre cele mai interesante figuri din literatura actuală.

Albert.

Secretele Spiritismului

Carte interesantă, instructivă, ilustrată. Costă 20 bani trimiși în marea poștă în-tr'un plic la:

Biroul de Studii Psihice la Bărlad.

NOUA SERIE A **MARILOR** și valoroaselor **Premii** Ziarul **UNIVERSUL** ce se vor oferi de

abonaților săi la tragerea din luna Maiu 1914:

Lei **5.000** **Lei**
 IN BONURI COMUNALE 4% CU CUPONUL DE NOEMBRIE 1914

Un elegant DORMITOR de BRONZ

de mare valoare, al 11-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre, de cel mai recomandabil depozit de mobile de fier și bronz „INDUSTRIA METALICA MARCU“, Bulevardul Elisabeta No. 8. București

UN ELEGANT PAT PENTRU COPIL

cu impletitură de sârmă și somieră, cumpărat tot dela „INDUSTRIA METALICĂ MARCU“

JUMATATE GARNITURA MOBILA

pentru salon, de bambu, compusă din: 1 canapea, 2 fotoluri și 4 scaune elegant tapisate

O oglindă venețiană de cristal.-- Una etajeră elegantă de bambu

Un euer de bambu cu oglindă DE CRISTAL, PENTRU ANTREU

Toate acestea cumpărate dela marele magazin de mobilat MARCO DATTELKREMER, strada Carol No. 62, București

Un Dormitor de lemn fin

construit în marea fabrică de Mobile de lemn MARIN V. GANEA, șoseaua Miha-Bravul No. 37 și strada Șerbănică No. 10.—
 Sucursala: Calea Victoriei No. 107.

UNA FRUCTIERA de metal alb argintat, cu trei etajere de cristal, foarte elegantă.

UNA TAVA de acelaș metal, garantat că nu înegrește, împreună cu șase pahare moderne pentru ceai.

UN SERVICIU de scris pentru birou, de metal alb fin argintat, având două călimări de cristal fin șlefuite.

UN SERVICIU de dessert, având 12 cuțite cu mânere de sidel, montate pe un suport foarte elegant.

UN COȘULET de metal alb fin argintat, pentru cărți de vizită, model nou, foarte elegant.

UN SERVICIU pentru copil, compus dintr-o ceașcă de cafea cu lapte cu suportul său și o linguriță, toate plasate într-o cutie frumos, căptușită cu mătase albă.

Toate aceste obiecte sunt furnizate de către marele magazin de bijuterii, ceasornice și argintărie, **Frății A. & I. Roller**, strada Carol 50, Etaj, București.

UN GRAMOFON foarte elegant, cutia de stejar, cu plachete de meta. și fin nichelat, cu 6 plăci duble, adică 12 cântece.

UN FLAUT DE ABANOS, cu 12 clape, într-o cutie fină căptușită cu cațea.

UNA VIOLINA FINĂ cu arcuș și accesorii de rezervă.

Toate aceste cumpărate de la Marele Magazin de muzică **Jean Feder**, București, calea Victoriei 54, Furnizorul Curței Regale.

UNA MADOLINA italiană, de palisandru, ornamenteată, cu testiera prelungită, specială pentru concert.

UNA CHITARA cu mecanică.

UNA HARMONICA cu două rânduri, cu 19 clape și 4 basuri, burduful dublu, cu colțuri de metal.

Cumpărate de la Magazinul de muzică **„la Harpa“**, București, strada Cotlet No. 8.

UNA BICICLETA ELEGANTA „SPORT“ cu roata liberă și frână automată prin contrapedalare.

UNA PUȘCA de vânatoare cu două țevi, țevile de oțel, „Bayard“, din renumita fabrică de arme „Pieper-Bayard“. Această armă are 4 zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuinta atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum.

UNA CARABINA semi-automată de mare precizie „Pieper“ cu tirul garantat precis.

UN REVOLVER SISTEMATIC.

Cumpărate de la marele magazin de arme și biciclete **B. D. Zismann**, furnizorul Curței Regale, calea Victoriei 44, București.

O ELEGANTA JARDINIERA oxidată.

UN ELEGANT PORT-VISIT aurit înăuntru, furnizate de la cunoscutul magazin de bijuterii **Th. Radivon**, bulev. Elisabeta 6 bis, București

6 LINGURITE cumpărate dela marele magazin de bijuterie și ceasornice **Schmidt** și **Stratulat**, calea Victoriei 53.

SERVICIU PENTRU DULCEAȚA pentru 6 persoane compus din 6 pahare cu suporturile lor de argint de China.

1 CRUCEA.

1 TAVA MAJOLICA CU NICHEL.

1 SERVICIU PENTRU OTET ȘI UNTDELEMN de argint de China și cristal.

1 BASTON de lemn fin incrustat cu argint.

Toate acestea furnizate dela marele magazin de bijuterie și ceasornice **Schmidt** și **Stratulat**, calea Victoriei 53.

UN CEASORNIC DE PERETE, de lemn sculptat, cu cuc, cântând la ore și jumătăți.

1 BRĂȚARA CU CEASORNIC, pentru damă, formă modernă de argint marcat de Stat.

UN PORTZIGARET DE ARGINT veritabil, marcat de Stat.

6 LINGURITE, CRISTOFLE, frumos argintate și aurite, cu cutia lor țavșată.

Cumpărate dela **„Ceasornicaria Colței“**, magazin de încredere.

UN PATHEFON din renumita fabrică **Pathé Freres Paris**, cântă fără ște, fără pavilion cu diafragma de concert și 12 cântece, 6 plăci, 30 cm., 12 plăci cântate de celebrii artiști **Caruso**, **Titta Rufro**, **Slezack**, **Galvamy**, **Bellincioni** și **Muzica Gârzei republicane**, cumpărate dela depozitul **Pathéfonului** din București, calea Victoriei No. 107, cea mai mare casă în această branșă.

1 BAROMETRU DE PRECIZIE, furnizat de **Ca a Menu & Comp.**, ca ea **Victoriei**.

CALIHARA DE CRISTAL cu piedestalul de marmoră neagră cu etajera de bronz.

CALIHARA DE CRISTAL cu postamentul de temn de stejar.

CUTIE ELEGANTA PENTRU TOALETA cu oglindă.

ETAJERA DE STEJAR pentru scrisori, furnizate dela librăria **A. A. Stănculescu**, Bulevardul Elisabeta No. 5 (Palatul Eforiei).

UN COSTUM DE HAINE (saco) după măsură și alegerea stofei, care se va confecționa de cunoscuta croitorie **Jaques Grünberg**, str. Academiei No. 25.

PATRU SPLENDEDE CEASORNICE DE AUR, 14 carate.

ȘEAȘE CEASORNICE DE ARGINT special comandate pentru abonații noștri.

25 CASETE-FLORA, conținând săpun, pudră și cremă „Flora“.

20 PLACHETE DE METAL cu efigia Regelui și Reginei.

MMMM Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratis un volum din cărțile ce apar în Editura Ziarului „Universul“ tipărite anume MMMMM pentru abonați.

Prețurile de abonament sunt aceleași: Pe un an lei 18; pe 6 luni lei 9.15; pe 3 luni lei 4.85.

Pentru concursarea la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe 6 luni 15 și cei pe 3 luni 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare.—Administrația „Universul“ nu întrebuintează încasatori. Plata abonamentelor se face direct la casa administrației ziarului, prin mandat postal sau în persoană.

